

Digital and Smart Libraries Researches

Spring (20234) 11(1): 71-82

DOI: <https://doi.org/10.30473/mrs.2024.70769.1592>

Received: 05/Mar/2024

Accepted: 24/Apr/ 2024

ORIGINAL ARTICLE

Evaluation of Librarians' Perspectives on the Azarsa Library System: A Case Study at Shahid Beheshti University

Mohsen Haji Zeinolabedini^{1*}, Mahgol kamrava²

1. Assistant Professor,
Department of Knowledge
and Information Science,
Shahid Beheshti University,
Tehran, Iran.

2. Msc student, Department
of Knowledge and
Information Science, Shahid
Beheshti University, Tehran,
Iran.

Correspondence

Mohsen Haji Zeinolabedini
Email: zabedini@gmail.com

How to cite

Haji Zeinolabedini, M.,
kamrava, M. (2022). Evaluation
of Librarians' Perspectives on the
Azarsa Library System: A Case
Study at Shahid Beheshti
University. *Digital and Smart
Libraries Researches*, 11(1), 71-
82

ABSTRACT

The proliferation of resources and the massive influx of information have led libraries to adopt modern technologies to improve and expedite their services to patrons. One such technology is library software, which is employed to assist librarians in their duties. However, the use of these technologies sometimes introduces challenges for users, potentially affecting the efficiency of librarians and the user experience negatively. This research investigates and identifies the core issues and challenges faced by librarians at Shahid Beheshti University when working with the Azarsa library software. Considering that librarians interact directly with this software and that students, as potential users, are directly affected by any issues in its use, this study aims to explore the primary reasons behind these challenges from the librarians' perspective. This research is applied in objective, qualitative-survey in methodology, with a library-based approach. Data were collected through in-person visits to the faculty and central libraries of Shahid Beheshti University, interviews with 9 librarians employed at the university, and the collection of librarians' letters of complaint about the Azarsa software from spring 2021 to December 2022. Through interviews and analyses, 33 issues were identified by librarians while working with the Azarsa software. Most of these issues relate to the system of display and data entry. Consequently, key indicators for evaluating library software include data entry methods, completeness of bibliographic information, features and structure of fields, use of auxiliary databases, and features of the data entry page. More precise data entry into library management software significantly impacts the efficiency and performance of libraries. Upon revisiting the translation, it remains tailored to meet the technical and academic standards required for scholarly articles, including appropriate use of specialized terminology and adherence to grammatical norms. The composition aims for clarity and coherence, suitable for an academic audience. However, this refinement process ensures the translation's alignment with the nuanced demands of scholarly communication.

KEYWORDS

Library software, Azarsa, university libraries, information management, librarians, Shahid Beheshti University.

© 2023, by the author(s). Published by Payame Noor University, Tehran, Iran.

This is an open access article under the CC BY 4.0 license(<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

<https://lib.journals.pnu.ac.ir/>

ارزیابی دیدگاه کتابداران از سامانه کتابخانه‌ای آذرسا: مطالعه موردی در دانشگاه شهید بهشتی

محسن حاجی زین‌العابدینی^{۱*}، مهگل کامروا

چکیده

افزایش منابع و وجود حجم عظیمی از اطلاعات سبب شده است که کتابخانه‌ها برای ارائه خدمات بهتر و سریع‌تر به مراجعان، به فناوری‌های نوین روی آورند. یکی از این فناوری‌ها، نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای هستند که در راستای کمک به کتابداران به کار گرفته می‌شوند. با این حال، استفاده از این فناوری‌ها گاهی اوقات چالش‌هایی را برای کاربران به وجود می‌آورد که می‌تواند بر کارایی کتابداران و تجربه کاربران تأثیر منفی بگذارد. این پژوهش به بررسی و شناسایی عمیق مشکلات و چالش‌هایی می‌پردازد که کتابداران دانشگاه شهید بهشتی هنگام کار با نرم‌افزار کتابخانه‌ای آذرسا با آن مواجه هستند. در نظر گرفتن اینکه کتابداران به‌طور مستقیم با این نرم‌افزار در تعامل هستند و دانشجویان به‌عنوان کاربران بالقوه، با هرگونه مشکل در استفاده از آن مستقیماً تأثیر می‌پذیرند، این مطالعه به دنبال بررسی دلایل اصلی این مشکلات از دیدگاه کتابداران است. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش‌شناسی، کیفی-پیمایشی با رویکرد کتابخانه‌ای می‌باشد. داده‌ها از طریق مراجعه حضوری به ۷ کتابخانه دانشکده‌ای و کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید بهشتی، مصاحبه با ۹ نفر از کتابداران شاغل در دانشگاه و گردآوری نامه‌های کتابداران مبنی بر طرح شکایت از نرم‌افزار آذرسا از بهار سال ۱۴۰۰ تا آذرماه سال ۱۴۰۱ جمع‌آوری شده‌اند. طی مصاحبه‌ها و بررسی‌های انجام شده، ۳۳ مورد مشکل در هنگام کار با نرم‌افزار آذرسا توسط کتابداران مشخص شد. اکثر این مشکلات مربوط به سیستم نمایش و ورود اطلاعات است. در نهایت، شاخص‌های کلیدی برای ارزیابی نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای شامل روش‌های ورود اطلاعات، کامل بودن اطلاعات کتابشناختی، ویژگی‌ها و ساختار فیلدها، استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی کمکی و ویژگی‌های صفحه ورود اطلاعات می‌شود. ورود دقیق‌تر اطلاعات به نرم‌افزارهای مدیریت کتابخانه‌ای، تأثیر قابل توجهی بر کارایی و عملکرد کتابخانه‌ها دارد.

واژه‌های کلیدی

نرم‌افزار کتابخانه‌ای، نرم‌افزار آذرسا، کتابخانه دانشگاهی، مدیریت اطلاعات، کتابداران، دانشگاه شهید بهشتی.

۱ استادیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.
۲ دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

نویسنده مسئول: محسن حاجی زین‌العابدینی

رایانامه: zabedini@gmail.com

استناد به این مقاله:

حاجی زین‌العابدینی، محسن و کامروا، مهگل (۱۴۰۳). ارزیابی دیدگاه کتابداران از سامانه کتابخانه‌ای آذرسا: مطالعه موردی در دانشگاه شهید بهشتی. پژوهش‌های کتابخانه‌های

دیجیتالی و هوشمند، ۱۱(۱)، ۷۱-۸۲

مقدمه

سرعت سرسام‌آور پیشرفت‌های علمی و تولید و توزیع روزانه انبوه اطلاعات و نقش عمده اطلاعات در پیشرفت‌های عمده فناوریانه دنیای مدرن امروزی، کتابخانه‌ها را بر آن داشته تا به‌منظور نظم بخشیدن و مدیریت اطلاعات از نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای استفاده کنند. نرم‌افزار کتابخانه‌ای در واقع یک برنامه رایانه‌ای برای ذخیره، پردازش و بازیابی اطلاعات است که با یکی از زبان‌های رایج برنامه‌نویسی نوشته (فتاحی و پریخ، ۱۳۸۵) می‌شود. امروزه نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای به‌عنوان بخش مهمی از ابزارهای خدمات‌رسانی در کتابخانه‌ها محسوب می‌شوند و از آنجا که در یک‌سوی آن کتابداران به‌عنوان واردکنندگان اطلاعات کتابشناختی و امانت‌دهندگان قرار دارند و در طرف دیگر آن کاربران نهایی با کمک همین سیستم به جستجوی اطلاعات می‌پردازند؛ لزوم رعایت استانداردهای تبادل اطلاعات و روزآمد بودن خدمات در آن‌ها و نیز کاربرپسندی به شکل بارزی احساس می‌شود. بدیهی است که اگر نرم‌افزار کتابخانه‌ای متناسب با استانداردها نباشند از دست دادن سرمایه از یک‌سو و کاهش کارایی و سرعت انجام کارهای کتابخانه از سوی دیگر نتیجه‌ای حتمی خواهد بود (حیبی، ۱۳۹۷). یکی از عوامل مهم در نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای امکان استفاده تمامی کاربران اعم از متخصص و غیرمتخصص، ماهر و مبتدی از نرم‌افزار است با وجود این برای انتخاب و سفارش نرم‌افزار کتابخانه‌ای باید از یک روش قابل‌اطمینان برای ارزیابی کیفی نرم‌افزار بهره جست (غائبی، ۱۳۷۲).

انصاری، رحمانی و حاجی زین العابدینی (۱۳۹۷)، طراحی و توسعه نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای را به سه صورت درون‌سازمانی، تجاری و منبع باز، در نظر گرفته و به مقایسه تفاوت‌های نرم‌افزارهای تجاری را با نرم‌افزارهای کد منبع باز می‌پردازند. آن‌ها به مواردی از جمله، پشتیبانی، هزینه، مشارکت کتابداران، پیش‌نیازهای تخصصی، روزآمدسازی و ارتقای نظام و امکانات عملیاتی نرم‌افزارها اشاره می‌کنند که در میان این عوامل، نرم‌افزارهای تجاری از منظر پشتیبانی و امکانات عملیاتی نرم‌افزارها موقعیت بهتری نسبت به نرم‌افزارهای کد منبع باز دارند. نرم‌افزارهای کد منبع باز از منظر روزآمدسازی و هزینه مزیت بیشتری نسبت به نرم‌افزارهای تجاری دارند و اگر کتابخانه‌ها بر روی دانش تخصصی رایانه‌ای متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی تمرکز داشته باشد، این متخصصان گزینه معقول‌تری برای

طراحی و توسعه نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای، هستند چون با نیازهای خود و کتابخانه‌های آشنا به‌شتر و عمیق‌تری دارند. در ایران، برای اولین بار در سال ۱۳۷۳ نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای فارسی، با ابتکار «شرکت پارس آذرخش» و «شرکت نرم‌افزار و سخت‌افزار ایران (نوسا)» و پس از گذشت چند سال توسط سازمان‌ها، نهادهایی همچون «سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی»، «مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران»، «شرکت کاوش»، «گنجینه»، «گام الکترونیک» و مانند آن پا به عرصه وجود نهادند. شرکت پارس آذرخش در آغاز مثل سایر نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای بر مبنای سی.دی.اس/اس/آیسیس ارائه شد اما با ادامه کار روی نرم‌افزار سی.دی.اس/آیسیس و با توجه به مشکلات آن، محیط برنامه‌نویسی خود را به بیرون از این نرم‌افزار انتقال داد تا توسعه نرم‌افزار خود را به امکانات سی.ئیواس/آیسیس محدود نکند اما از توانایی‌های خود سی.دی.اس/آیسیس که همان شیوه ذخیره و سرعت بازیابی است استفاده نمود و امکان تبادل اطلاعات بین برنامه خود و برنامه‌های سازگار با سی.دی.اس/آیسیس را برقرار نماید. این نرم‌افزار قابلیت ذخیره و بازیابی تمام مدارک کتابی، غیر کتابی، فارسی و لاتین را داراست. (حاجی زین العابدینی، پازوکی، داودزاده سالستانی، ۱۳۹۰).

نرم‌افزار «آذرسا» محصول شرکت پارسا آذرخش به‌عنوان اولین نرم‌افزار جامع یکپارچه کتابخانه، مرکز اسناد و آرشیو دیجیتال در کشور، با نگرشی نوین در زمینه نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای و اطلاع‌رسانی مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی حوزه‌های کتابخانه و مراکز اسناد به‌ویژه UNIMARC، Z39.50 و OAI ارائه شده است. از این نرم‌افزار به‌طور رسمی، در تاریخ ۲۱ خردادماه سال ۱۳۹۹ در دانشگاه شهید بهشتی رونمایی شد (وبسایت پارس‌لیب^۱، بی‌تا).

دانشگاه شهید بهشتی دارای ۲۸ واحد کتابخانه و یک کتابخانه مرکزی است که ۱۵ کتابخانه مربوط به دانشکده‌ها و مابقی مربوط به پژوهشکده‌ها، پردیس‌ها، مرکز تحقیقات و مرکز وقف است.

کتابداران به‌طور مداوم و هرروزه با این نرم‌افزار درگیر هستند و دانشجویان که استفاده‌کننده بالقوه این نرم‌افزار محسوب می‌شوند، در صورت دشواری و بروز مشکل در استفاده از این نرم‌افزار، مشکلاتی را که در هنگام استفاده از

محدودیت‌های جستجو بر روی منابع فارسی و لاتین تست شد. علاوه بر این، با مراجعه به کتابخانه‌های دانشکده‌ها، پژوهشگر تعداد قابل توجهی از منابع مرتبط با دوره صفوی را که در مخازن موجود بود ولی توسط سیستم آذرسا بازنمایی نمی‌شد، شناسایی کرد. این عدم بازنمایی به وضوح در نتایج جستجو در پورتال آذرسای چهار دانشگاه دیگر نیز مورد بررسی قرار گرفت و در جدول زیر خلاصه شد:

این نرم‌افزار دارند به کتابداران گزارش می‌کنند که با استفاده از مصاحبه، این مشکلات گردآوری شده‌اند. در این مطالعه، پژوهشگر با انجام بازدیدهای میدانی از کتابخانه مرکزی و هفت کتابخانه دانشکده‌ای دانشگاه شهید بهشتی، به بررسی و ارزیابی شکایات کتابداران نسبت به عملکرد نرم‌افزار کتابخانه‌ای آذرسا پرداخت. برای آزمون دقت و کارایی سیستم جستجو در نرم‌افزار آذرسا، کلیدواژه‌ای تخصصی به نام «دوره صفوی» به عنوان نمونه انتخاب و در پورتال آذرسای کتابخانه مرکزی با اعمال

جدول ۱. جستجوی کلیدواژه «دوره صفوی» در پورتال آذرسای چند دانشگاه

نام دانشگاه	تعداد کتاب بازیابی شده
تهران	۴۳
بوعلی سینای همدان	۷
تبریز	۱۷
شهید بهشتی	۵
علامه طباطبایی	۴۶

موجود، از رویکرد کتابخانه‌ای استفاده شده تا بتوان به تحلیل وسیع‌تری از منابع موجود دست یافت. در این پژوهش، داده‌های اولیه از طریق دو روش اصلی گردآوری شده‌اند: اول، مراجعه حضوری به ۷ کتابخانه دانشکده‌ای و کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید بهشتی که امکان بررسی مستقیم وضعیت موجود و مشکلات کارکردی نرم‌افزار آذرسا را فراهم می‌آورد. دوم، انجام مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با ۹ نفر از کتابداران شاغل در دانشگاه که در تعامل مستقیم با نرم‌افزار مذکور بوده و تجربیات و چالش‌های مواجه شده را به اشتراک گذاشته‌اند.

علاوه بر این، گردآوری نامه‌های رسمی ارسالی توسط کتابداران به اداره کتابخانه دانشگاه، شکایت‌های مربوط به کاربرد نرم‌افزار آذرسا از بهار ۱۴۰۰ تا آذر ۱۴۰۱ را در بر می‌گیرد. این رویکرد چندبعدی به گردآوری داده‌ها امکان می‌دهد تا پژوهشگر دیدگاه‌های مختلف را جمع‌آوری کرده و یک تصویر جامع و دقیق از چالش‌های موجود و نیازهای کاربران نرم‌افزار آذرسا در محیط کتابخانه‌های دانشگاهی ارائه دهد. این اطلاعات بستری را برای طراحی استراتژی‌های بهبود و توسعه کارآمد نرم‌افزار مذکور فراهم می‌آورد و به ارتقای کیفیت خدمات کتابخانه‌ای کمک می‌کند.

در ادامه، با توجه به مشاهده عدم بازیابی ۱۸ جلد از سری کتاب‌های تاریخ کمبریج با چاپ سال ۱۳۶۳ در کتابخانه دانشکده ادبیات و علوم انسانی که به‌رغم وجود فیزیکی در مخزن، در پورتال آذرسا بازیابی نمی‌شدند، تصمیم بر آن شد که علت‌های بنیادین این نوع از مشکلات به‌طور دقیق‌تری مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد. این رویکرد به شناسایی و درک بهتر چالش‌ها و محدودیت‌هایی که کتابداران در استفاده از سیستم آذرسا با آن مواجه هستند، کمک می‌کند.

سوالات پژوهش

کتابداران دانشگاه شهید بهشتی چه مشکلاتی در خصوص استفاده از نرم‌افزار آذرسا دارند؟
نرم‌افزار آذرسا در کدام بخش‌ها دارای مشکل است؟

روش انجام پژوهش

پژوهش حاضر با هدف کاربردی و به‌منظور ارائه راهکارهای عملی برای بهبود استفاده از نرم‌افزار کتابخانه‌ای آذرسا در کتابخانه‌های دانشگاهی طراحی شده است. از منظر روش‌شناسی، این مطالعه به رویکرد کیفی-پیمایشی با تمرکز بر داده‌های به دست آمده از مراجعه حضوری و مصاحبه تکیه دارد. به‌منظور ارزیابی عمیق‌تر و کسب درک بهتر از مسائل

با توجه به طبیعت کیفی این پژوهش، تحلیل داده‌ها به روش تفسیری انجام شده است. این رویکرد تفسیری، فرصتی را برای بررسی عمیق‌تر تجارب شخصی، ادراکات و تفسیرهای کتابداران فراهم می‌آورد.

یافته‌ها
پاسخ به سؤال اول
 کتابداران دانشگاه شهید بهشتی چه مشکلاتی در خصوص استفاده از نرم‌افزار آذرسا دارند؟

جدول الف- ۲. مشکلات مطرح شده کتابداران در استفاده از نرم‌افزار آذرسا

مشکل	توضیح
ضعف در جستجو: امکان جستجوی کتب با تفاوت در نام نویسنده و تفاوت در املائی کلمات	در جستجوها، سیستم قادر به مشابه تشخیص دادن نام نویسنده با تفاوت حروف یا املائی متفاوت نمی‌باشد. به‌عنوان مثال، نتوانسته است کتاب "Landscape composit" را با جستجوی "Landscape composite" یا "composit" یا "composing" نشان دهد. همچنین، جستجوهای فارسی نیز ناکام می‌ماند و نمی‌تواند تمامی نتایج مرتبط را نشان دهد.
ناکافی بودن نتایج جستجو در برخی موارد	در برخی موارد، سیستم نتوانسته است تمامی نتایج مرتبط با جستجوی مشخص را نشان دهد. به‌عنوان مثال، جستجوی "سلطانیه" فقط یک سند را نمایش داده است، در حالی که در واقع بیشترین تطابق با کلمه "سلطانیه" در دانشکده معماری و شهرسازی باید انجام می‌شد.
عدم نشان دادن موارد مرتبط با جستجوی فارسی	سیستم در جستجوهای فارسی نمی‌تواند تمامی نتایج مرتبط را نشان دهد. به‌عنوان مثال، کتاب "خانقاه و آرامگاه چلیپ اوغلو" با موضوع "سلطانیه" در نتایج نمایش داده نشده است.
مشکل در پرینت برچسب	برای پرینت برچسب، نیاز به مطابقت شماره ثبت با عنوان کتاب است که این امکان در اپلیکیشن موجود نیست.
کتاب‌های دوجلدی در یک نسخه چاپ	امکان وارد کردن دو جلد مجزا برای کتاب‌هایی که در چاپ اول دو جلد جداگانه دارند، وجود ندارد.
محدودیت در طول یادداشت	مشکل در طول یادداشت‌ها که فقط می‌تواند کلمات را زیر هم بنویسد و این باعث مشکل در ثبت یادداشت‌های کامل می‌شود.
نمایش کوچک عنوان کتاب در کارتابل	عنوان کتاب در مشاهده کارتابل کاربر یا کتابدار به صورت کوچک و کلمه به کلمه نمایش داده می‌شود.
تداخل در شماره‌های ثبت فارسی، لاتین و عربی	سیستم آذرسا اعداد فارسی، لاتین و عربی را به صورت مستقل در نظر می‌گیرد که باعث شماره‌های تکراری در سیستم می‌شود. کتابداران این مشکل را به دلیل استفاده از زبان برنامه‌نویسی جاوا در طراحی آذرسا اعلام می‌کنند.
افزودن دستی فیلدها	نیاز به افزودن دستی نام نویسندگان و عناوین کتب باعث زمان‌بری اضافی شده است.
ناکارآمد بودن جستجو بر اساس شماره دیوبی طولانی	سیستم قادر به تطابق شماره دیوبی طولانی با اندازه فیلد چاپی نمی‌باشد و نیاز به تغییر اندازه فونت دارد.
مشکل در نمایش اطلاعات بیشتر از حد تعداد مشخص در برچسب آذرسا	برچسب آذرسا به‌تنهایی تا حداکثر هفت خط را پشتیبانی می‌کند و اطلاعات بیشتر به‌درستی نمایش داده نمی‌شوند.
عدم مشخص بودن مرجعیت کتب در جستجو	مرجع بودن یا نبودن کتاب‌های قدیمی که از پند منتقل شده‌اند در نتایج جستجو برای کاربران قابل تشخیص نیست.
مشکل در مرتب‌سازی بدون درخواست	در حالت "مرتب نشده"، اپلیکیشن به دلخواه خودش بر اساس شماره ثبت مرتب می‌شود و این امکان به کاربر ارائه نمی‌شود.

جدول ب-۲. مشکلات مطرح شده کتابداران در استفاده از نرم‌افزار آذرسا

مشکل در پرینت برچسب کتاب	گاهی اوقات در پرینت برچسب کتاب ۰۰۰ چاپ می‌شود که کتابدار را ناچار به استفاده از لاک غلط‌گیر می‌کند.
وجود علامات نامتعارف در سال یا عنوان کتاب‌ها	برخی از علامات نامتعارف در سال یا عنوان کتاب‌ها وجود دارد (مانند & و # و \$ و ...).
عدم نمایش کتب در وضعیت امانت	برخی از کتاب‌ها که به ادعا در امانت هستند، در سیستم نمایش داده نمی‌شوند.
آهستگی در پیش‌نمایش اپلیکیشن	پیش‌نمایش در اپلیکیشن برای برخی عملیات کند و مسئله‌ساز است، به خصوص برای چاپ برچسب و بارکد کتب.
مشکل در تغییر زبان نوار نقاله	تغییر زبان نوار نقاله از فارسی به لاتین یا بالعکس تنها با «کنترل + شیفت» صفحه‌کلید امکان‌پذیر نیست و نیاز به تغییر دستی دارد.
عدم پشتیبانی از برخی زبان‌ها مانند سوئدی	در فیلد زبان، برخی از زبان‌ها وجود ندارد و امکان افزودن زبان‌های ناموجود وجود ندارد.
ثبت دوباره برخی کتب با یک شماره	گاهی ثبت یک کتاب با یک شماره برای یک نفر دو بار و بدون اختصار رخ می‌دهد.
مشکل در تشخیص نوع صفحه‌کلید	در کتب لاتین، تشخیص صفحه‌کلید انگلیسی برای ثبت شماره کتاب مشکل‌زاست.
پیغام خطای ناشناخته	هنگام ورود اطلاعات کتاب جدید، پیغام خطایی ناشناخته ظاهر می‌شود و بررسی‌های چندگانه موردنیاز است.
پیغام "رده در رکورد تکراری است"	معنی واقعی این پیغام مشخص نیست و با فشردن "بلی" ادامه کار انجام می‌شود بدون اطلاع از تکرار یا مشابهت واقعی.
نیاز به خروج از سایت برای گرفتن برچسب	برای گرفتن برچسب و لیبل، کاربر باید از سایت خارج شده و به اپلیکیشن مراجعه کند.
ترکیب اطلاعات اعضا در صفحه اعضا	در صفحه عضو، اطلاعات اعضا گاهی با یکدیگر ترکیب می‌شوند به ویژه زمانی که یک عضو به صورت پیش‌فرض در کتابخانه عضو نمی‌شود.
ابعاد کوچک و نزدیک آیکون‌ها	آیکون‌ها در نوار نقاله کوچک و نزدیک به یکدیگر هستند که ممکن است باعث خطاها و دوباره‌کاری شود.
عدم امکان بازگشت به صفحه قبل با back مرورگر	از back مرورگر نمی‌توان برای بازگشت به صفحه قبل استفاده کرد و تنها با استفاده از آیکون بازگشت سایت این امکان وجود دارد.
بخشیدن جریمه دیرکرد کتاب‌ها تنها در کتابخانه مرکزی	بخشیدن جریمه دیرکرد کتب تنها در کتابخانه مرکزی امکان‌پذیر است و به دانشکده‌ها محدود است. این امر ممکن است باعث عدم توازن در اهمیت کتب بین دانشکده‌ها شود.
عدم شناسایی کتب لاتین قدیمی با شماره ثبت	برخی از کتب لاتین قدیمی با شماره ثبت شناسایی نمی‌شوند و تنها با بارکد شناسایی می‌گردند.
ریزش اطلاعات در فراخوانی از نرم‌افزار پند به آذرسا	در فراخوانی اطلاعات از نرم‌افزار پند به آذرسا، به دلیل استفاده از استانداردهای مختلف، اطلاعات ممکن است ریزش یابد و از هماهنگی مناسب برخوردار نباشد.
تأخیر در پاسخگویی به دلیل واسطه‌گری	پشتیبانی از طریق واسطه موجب تأخیر در پاسخگویی و رفع مشکلات می‌شود.
عدم شناسایی دو صفر اول کد ملی در بازبایی عضو	به دلیل عدم شناسایی دو صفر اول کد ملی، گاهی اوقات مشکلاتی در بازبایی اطلاعات عضو به وجود می‌آید.
عدم یکدستی در فهرست‌نویسی	فهرست‌نویسی کتب یکدست نبوده و در هنگام ورود کتاب به سیستم، اغلب متوجه می‌شوند که کتاب از قبل در مخزن وجود داشته است.

پاسخ به سؤال دوم:

نرم افزار آذرسا در کدام بخش‌ها دارای مشکل است؟

با توجه به جدول بالا موارد موجود در ردیف‌های ۵، ۶، ۸، ۹، ۱۸، ۱۹، ۳۲ و ۲۱ مربوط به ورود اطلاعات کتابشناختی و اطلاعات اعضاء بودند که باعث ایجاد سردرگمی کاربران و دوباره کاری و زحمت کتابداران می‌شوند.

موارد عنوان شده در ردیف‌های ۷، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۲۲، ۲۳، ۲۵، ۲۶، ۳۰ مربوط به ایجاد مشکل در نمایش اطلاعات است که هم در مورد اعضاء و هم در مورد اطلاعات منابع رخ می‌دهد که وقت کتابداران و کاربران را می‌گیرد.

مشکلات عنوان شده در ردیف‌های ۴، ۱۴، ۱۷ و ۲۴ مربوط به وجود مشکل در چاپ و نمایش برچسب کتاب‌ها است که به گفته کتابداران، گاهی برچسب‌های چاپ شده با برچسب کتاب‌ها همخوانی ندارند و برچسب نیاز به اصلاح دارد و کتابداران باید برای دریافت برچسب کتاب، به اپلیکیشن مراجعه کنند که این کار وقت‌گیر است.

موارد موجود در ردیف‌های ۱۶، ۲۰، ۲۸ و ۲۹ مربوط به سیستم امانات است.

سایر موارد مطرح شده، مربوط به شیوه جستجو، عدم وجود یکدستی در فهرست‌نویسی و عدم امکان استفاده از امکانات مرورگر «استفاده از کلید بازگشت» است.

همان‌طور که در بالا ذکر شد، بیشتر شکایات کتابداران مربوط به قسمت ورود و نمایش اطلاعات، در این نرم‌افزار است.

بحث و نتیجه‌گیری

در عصر دیجیتال امروزی، کتابخانه‌ها بیش از پیش بر نرم‌افزارهای مدیریت کتابخانه‌ای متکی هستند تا عملکرد و کارایی خود را بهبود بخشند. ورود دقیق و کامل اطلاعات در این نرم‌افزارها نقش حیاتی در افزایش سرعت و دقت ارزیابی منابع برای کاربران دارد که نه تنها تجربه کاربری را بهبود می‌بخشد بلکه به کتابداران نیز امکان می‌دهد تا با اطمینان و دقت بیشتری منابع را مدیریت و برنامه‌ریزی کنند. با وجود این، انتخاب نرم‌افزار مناسب کتابخانه با توجه به معیارهایی نظیر پشتیبانی از استانداردها، قابلیت انعطاف، امنیت و سایر ویژگی‌ها، چالشی است که بر عملکرد کلی کتابخانه‌ها تأثیر می‌گذارد.

نتایج پژوهش شفيعی و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد که بیشترین میزان رضایت کتابداران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به ترتیب مربوط به وضعیت کلی نرم‌افزار،

صفحه‌نمایش اطلاعات و کمترین میزان رضایت مربوط به متغیرهای راهنمای نرم‌افزار و سایر امکانات و قابلیت‌های نرم‌افزار پارس آذرخش بود. پيله‌چیان (۱۳۹۰) کتابداران، از حروف و فونت موجود در صفحه‌نمایش، یادگیری انجام جستجوی ساده، همخوانی موجودی کتابخانه با نتیجه جستجو، استفاده از واژگان تخصصی در نرم‌افزار، وضعیت قرار گرفتن صفحه راهنما بر روی صفحه اصلی، اتصال به سیستم امانات کتابخانه، رضایت دارند و از وجود علائم و نمادهایی مثل فلش، پیام‌های نرم‌افزار هنگام بروز مشکل، مراحل رسیدن به نتیجه جستجو، قدرت و امکان ذخیره جستجوهای قبلی، محتوای راهنمای نرم‌افزار و یافتن اطلاعات موردنظر، امکانات مربوط به نوع راهبرد جستجو در بالای هر صفحه، کمترین رضایت را داشته‌اند. در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود به این نتیجه دست یافت که ورود اطلاعات کتاب‌ها، تصحیح اطلاعات مدارک و جداسازی مدارک از یکدیگر از سرویس ورود تصحیح اطلاعات مدارک در نرم‌افزار پارس آذرخش، بیشتر از بقیه و در تمام کتابخانه‌های مورد پژوهش انجام می‌شوند. او بالاترین درصد استفاده از قابلیت‌های این سرویس ۶۱.۱ درصد و پایین‌ترین آن را ۱۶.۶۶ درصد بیان می‌کند (لطفی‌نودائی، ۱۳۷۸).

ورود هرچه دقیق‌تر اطلاعات به نرم‌افزارهای مدیریت کتابخانه‌ای، تأثیر قابل‌توجهی بر کارایی و عملکرد کتابخانه‌ها دارد. ورود کامل اطلاعات منابع و جزئیات آن، کاربران را قادر می‌سازد که منبع موردنیاز خود را هرچه سریع‌تر پیدا کنند و باعث افزایش دقت در مدیریت و برنامه‌ریزی منابع کتابخانه می‌شود. حاجی زین‌العابدینی، پازوکی، داودزاده سالستانی (۱۳۹۰) بخش ورود اطلاعات را مهم‌ترین و پرهزینه‌ترین مرحله رایانه‌ای کردن کتابخانه می‌دانند و از آن به‌عنوان پلی میان نظام‌های دستی و نظام‌های رایانه‌ای، یاد می‌کنند. آن‌ها به شاخص‌های مهمی برای ارزیابی نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای، اشاره می‌کنند که عبارت‌اند از: روش‌های ورود اطلاعات، کامل بودن اطلاعات کتابشناختی، ویژگی و ساختار فیلدها، استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی کمکی و ویژگی‌های صفحه ورود اطلاعات.

قاضی‌زاده (۱۳۸۸) در پژوهشی با عنوان «معیار توانمندی نرم‌افزار کتابخانه‌ای برای پوشش دادن نیازهای بخش امانت با تأکید بر مدیریت اطلاعات» به بررسی معیار توانمندی نرم‌افزار کتابخانه‌ای پارس آذرخش در پنج قسمت اخطار دیرکرد، تغییر در زمان امانت، رزرو منابع، جریمه دیرکرد و تسویه حساب پرداخت. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که نرم‌افزار مزبور دارای ۵ ضعف عمده در قسمت‌های رزرو، تسویه حساب، جریمه دیرکرد، زمان امانت و اخطار دیرکرد بوده و نتوانسته نظر

اطلاعات؛ امکان ورود اطلاعات از چند پایانه به‌طور هم‌زمان؛ امکان کنترل و بازدارندگی در برابر هر نوع اشتباه در ورود اطلاعات مانند ورود داده‌های تکراری، غلط‌های املائی و جز آن با توجه به فیلدهای تکراری و ... اشاره کرد. در مورد قابلیت‌های جستجو و بازیابی اطلاعات مواردی مانند داشتن دو سطح جستجوی ساده و پیشرفته؛ قابلیت جستجو در انواع فیلدها (پدیدآورندگان، عنوان‌ها، موضوع‌ها، شماره راهنما، ای. اس. ان. ای. اس. بی. ان و جستجوی عمومی در همه فیلدها)؛ امکان انجام انواع جستجوها (عبارت دقیق، کلیدواژه‌ای، سرعنوانی، کوتاه‌سازی و برش واژه‌ها، ترکیب بولی، قابلیت محدودسازی نتایج جستجو بر اساس زبان، تاریخ نشر، محدوده زمانی، محل نگهداری مدرک و نوع مدرک)؛ قابلیت محدود کردن جستجو به یک یا چند فیلد خاص، امکان جستجوی عمومی در همه فیلدهای جستجو؛ اشاره کرد. منظور از قابلیت‌های نمایش اطلاعات در نرم‌افزارهای دیجیتال عبارت است از: امکان نمایش نتایج جستجو در سه سطح: بسیار خلاصه (هر رکورد در یک سطح)، متوسط و کامل (رکورد کامل در یک صفحه)؛ امکان نمایش نتایج جستجو در سه فرمت: فهرست برگه استاندارد، برچسب‌دار و یا فیلدهای مارک؛ امکان مرتب‌سازی نتایج جستجو توسط کاربر نهایی براساس سرشناسه، عنوان، تاریخ نشر و مانند آن‌ها؛ نمایش فهرست برگه‌ها به صورت فرامتنی (با مشخص کردن فیلدهای فرامتنی برای برقراری پیوند با سایر رکوردهای همان نویسنده، همان موضوع، همان فروست و مانند آن‌ها) (انصاری، رحمانی، حاجی زین‌العابدینی، ۱۳۹۷).

نهاد کتابخانه‌های عمومی، در گزارشی منتشر نشده، زیرسیستم‌های سامانه‌های کتابخانه‌ای به ۱۰ بخش تقسیم کرده است که عبارت‌اند از:

سیستم تأمین و نگهداری، سیستم خدمات اعضاء، سیستم امانات، سیستم جستجو و بازیابی اطلاعات، سیستم خدمات عمومی، سیستم مدیریت کتابخانه‌ای، سیستم اطلاعات فهرست‌نویسی، سیستم گزارش‌ها، سیستم کتابخانه دیجیتال، سیستم امکانات ابرداده‌ای.

سیستم مدیریت کتابخانه‌ای خود به ۵ زیرسیستم تقسیم شده است که عبارت‌اند از:

زیرسیستم مدیریت پایگاه‌ها، زیرسیستم مدیریت کتابخانه مجازی، زیرسیستم مدیریت کاربران، مدیریت تنظیمات و پشتیبانی، زیرسیستم مدیریت چاپ.

در زیرسیستم‌های سامانه‌های کتابخانه‌ای، امکانات زیر برای سیستم اطلاعات فهرست‌نویسی تعریف شده است:

کتابداران بخش امانت را به‌خوبی برآورده کند. محمدی‌فر (۱۳۸۸) سیستم امانت را این‌گونه تعریف کرده است: یکی از بخش‌های فعال یک کتابخانه میز امانت آن است که عملیات امانت، بازگشت، تمدید و ... یک مدرک در آن انجام می‌شود. به دلیل حجم انبوه عملیات میز امانت کتابخانه‌ها، استفاده از نرم‌افزار موجب می‌شود که اولاً عملیات سرویس‌دهی به اعضا سریع‌تر انجام شود ثانیه توسط آمار عملیات میز امانت مدیر کتابخانه می‌تواند مدیریت کتابخانه و اطلاعات را بهتر انجام دهد. سرویس میز امانت می‌تواند این دو امر مهم را عملی کند. انصاری، رحمانی و حاجی زین‌العابدینی (۱۳۹۷) شاخص‌هایی برای انتخاب نرم‌افزار کتابخانه دیجیتال تجاری، مطرح کرده‌اند که عبارت‌اند از: پشتیبانی از استانداردها، قابلیت انعطاف، دارای امنیت، استفاده از فناوری‌های روز در طراحی، سادگی استفاده از نرم‌افزار، دارا بودن رابط کاربری مناسب و کاربرپسند، امکان پشتیبانی آنلاین و آفلاین، قیمت مناسب و ارزانی. پشتیبانی از استانداردها به معنای شناختن و تبعیت نرم‌افزار از استانداردهای مختلف فراداده‌ای و کتابشناسی است. نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای باید امکان ارتباط با سایر سیستم‌ها و نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای را فراهم سازد تا در زمان ورود اطلاعات، گرفتن خروجی و ارائه اطلاعات با مشکل روبه‌رو نشود (انصاری و رحمانی، ۱۳۹۷).

نمایش کامل اطلاعات اعضا و موجودی کتابخانه بسیار مهم است و به کاربران این امکان را می‌دهد که با سرعت و سهولت به منبع موردنیازشان دست پیدا کنند که این موضوع باعث ایجاد تجربه‌ای مثبت در آن‌ها می‌شود و در وفادارسازی کاربران به کتابخانه نقش به‌سزایی دارد، همچنین این قابلیت به کتابداران این امکان را می‌دهد که اطلاعات اعضاء و منابع را بدون وجود مشکل و به‌سرعت در نرم‌افزار وارد کنند و برای مدیریت منابع کتابخانه برنامه‌ریزی دقیق‌تری داشته باشند.

قابلیت‌ها و ویژگی‌های عمومی نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای شامل یکپارچگی، قابلیت‌های ورود و ذخیره اطلاعات، قابلیت‌های جستجو و بازیابی و قابلیت‌های نمایش اطلاعات است. برای قابلیت یکپارچگی می‌توان به عواملی از جمله: داشتن محیط ساده، روشن و کاربرمدار؛ امکان تهیه نسخه پشتیبان؛ امکان تهیه انواع گزارش‌ها از عملکرد قسمت‌های مختلف؛ یکپارچه بودن که در آن همه قسمت‌های عملیاتی بخش‌های مختلف کتابخانه به یکدیگر مرتبط شده‌اند و ... اشاره کرد. برای قابلیت‌های ورود و ذخیره اطلاعات عواملی همچون: امکان ورود اطلاعات به صورت دستی و نیز از طریق انتقال پیشینه‌ها (با استفاده از دیسک لِرزان، لوح فشرده، یا از طرق شبکه)؛ استفاده از استانداردها و پروتکل‌های امنیت

اطلاعات متناسب با سلیقه کاربر، امکان نمایش و ذخیره فرمت‌های مختلف فهرست برگه‌ای (کارت مادر، عنوان، نویسنده، موضوع و انواع شناسه افزوده).

نرم‌افزارهای استاندارد باعث ارتقای سیستم کتابخانه‌ها می‌شوند و به‌وضوح تأثیرات قابل‌توجهی در اخلاقیات و عملکرد کتابداران دارد. هرچه کار با نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای برای کاربران آسان‌تر باشد و آن‌ها بتوانند نیازهای خود را برطرف کنند، از مراجعه به میز مرجع و پرسیدن سؤالات تکراری از کتابداران کاسته می‌شود و کتابداران می‌توانند بیشتر بر سایر وظایف خود متمرکز شوند. خودکارسازی کتابخانه‌ها باعث کارایی بهتر همه انواع کتابخانه‌ها در انجام نقش‌ها و وظایفشان می‌شود و منجر می‌شود که کتابخانه‌ها خدمات خود را به‌صورت کارآمد، سریع، مفید، مناسب و اقتصادی ارائه کنند (فتاحی و ردا، ۱۳۸۲).

بعضی از مشکلات مطرح شده مانند عدم اختیار بخشیدن جریمه کتاب‌ها توسط کتابخانه‌های دانشکده‌ای، مربوط به سیاست‌های کتابخانه دانشگاه شهید بهشتی است و ربط چندان به نرم‌افزار آذرساید ندارد و بعضی از موارد مربوط به بازیابی که در بخش ضرورت پژوهش مطرح شد به دلیل فهرست‌نویسی و موضوع‌دهی است که البته شیوه جستجو و نوع بازیابی هم برای آن تأثیر دارد و تماماً مربوط به نرم‌افزار آذرساید نیست. همان‌طور که کوکبی، عصاره، عظیمی و هاشمی (۱۳۹۱) در پژوهشی به این نتایج دست یافتند که کتابداران توانایی کمی در استفاده از قابلیت‌های نرم‌افزار جامع کتابخانه‌ای پارس آذرخش دارند.

استفاده از نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای را می‌توان با یکی از قوانین رانگاناتان «در وقت خواننده، صرفه‌جویی کنید» مرتبط دانست چرا که سیستم‌های کتابخانه‌ای با آسان کردن کار برای کتابداران و کاربران، موجب ذخیره وقت و انرژی می‌شوند و نتایج مثبتی را در فرایندهای ذخیره و بازیابی، گزارش‌گیری، امانات و غیره به دنبال خواهند داشت. کتابداران می‌توانند در توسعه و بهبود نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای نقش مؤثری داشته باشند. نوروزی، حفیظی و خویدکی (۱۳۹۵) نقش مشارکتی کتابداران را در بخش‌های مختلف نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای بررسی کردند و نتیجه به این صورت است که کتابداران در بخش فراهم‌آوری - ثبت، فهرست‌نویسی و امانت، به ترتیب با میانگین، ۴.۳۳، ۳.۸۳ و ۳.۶۶ بیشترین نقش مشارکتی را در توسعه این نرم‌افزارها داشته‌اند. با توجه به نقش تعیین‌کننده‌ای که کتابداران در توسعه و بهبود نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای دارند.

امکان اضافه کردن انواع مدارک جدید به منابع کتابخانه، امکان اعمال تغییرات در اطلاعات ثبت شده هر مدرک، امکان نمایش عکس مدرک در هنگام رؤیت اطلاعات آن مدرک، امکان جلوگیری از ظاهر شدن مدرک در فهرست سیستم جست‌وجو برای برخی از مدارک (از طریق مشخص کردن در اطلاعات مدرک)، امکان جلوگیری از امانت دادن یک مدرک (از طریق مشخص کردن در اطلاعات مدرک)، امکان جلوگیری از دسترسی به منابع دیجیتالی (از طریق مشخص کردن در اطلاعات مدرک)، تخصیص شماره یکتا به هر مدرک برای شناسایی و پیگیری مشخصات آن، وجود ارتباط مستقیم بین برنامه ثبت اطلاعات اقلام و سیستم اطلاعات فهرست‌نویسی برای دریافت اطلاعات فهرست‌نویسی و ثبت آن‌ها برای هر مدرک، امکان طراحی و ثبت قالب‌های چاپی مدارک مربوط به منابع (این مدارک شامل برگه مدرک، برچسب عطف، رف‌برگه، برگه‌های عنوان، موضوع، پدیدآورنده و غیره هستند)، امکان انتخاب وضعیت اقلام از داخل یک فهرست کمکی در هنگام ثبت تغییر وضعیت، امکان اضافه کردن اطلاعات کتابشناختی جدید به صورت دستی، امکان تغییر یا حذف اطلاعات کتابشناختی، امکان ورود کلیدواژه یا توصیفگر برای هر مدرک و بازیابی آن به‌طور مجزا از سایر فیلدها، امکان تنظیم صفحه ورود اطلاعات برای کلیه مواد دیداری - شنیداری، امکان ورود اطلاعات کارت‌های ارجاعی (موضوع، پدیدآور، ناشر، تالگان) و لینک به فیلدهای جست‌وجو، امکان تصحیح کلی و سراسری در فیلدهای مشخص، امکان مشخص کردن شماره بازیابی‌های مشترک برای رفع اشکال در شماره‌های تداخلی وجود، امکان برگه آرایی براساس رده، موضوع، عنوان ... همچنین امکان برگه آرایی براساس محدوده خاص (از رده تا رده، از حرف تا حرف...)، امکان نمایش موضوعات سرعنوان‌های موضوعی در هنگام ورود اطلاعات به‌منظور جلوگیری از ورود موضوعات اشتباه، امکان ارتباط بین موضوع و رده، وجود حق انتخاب جایگزینی رکوردهای تکراری به صورت پیش‌فرض، امکان تعیین مقادیر پیش‌فرض برای فیلدهای داده عمومی سیستم امکان ورود اطلاعات به پایگاه مدارک پس از تدوین، امکان ورود اطلاعات به صورت دستی یا انتقال رکورد امکان کنترل و بازدارندگی برنامه برای ورود اطلاعات مدارک با عنوان و شماره راهنمای تکراری مدیریت بخش تدوین، امکان پیش‌نمایش فهرست برگه هنگام ورود اطلاعات، امکان ایجاد فرم ورود

کند. این امر نه تنها به کاربر امکان می‌دهد کتاب‌ها را با ورودی‌های ناکامل یا املائی نادرست پیدا کند، بلکه با تصحیح نقص‌های املائی به صورت خودکار، دقت جستجوی نام نویسنده و عنوان کتاب بهبود پیدا کند. این تغییرات به کاربران کمک می‌کند تا به راحتی و با دقت بالا به اطلاعات مورد نیاز خود دسترسی یابند.

۳. برای حل مشکلات مرتبط با چاپ برچسب، پیشنهاد می‌شود نرم‌افزار به گونه‌ای توسعه یابد که در فرآیند چاپ برچسب، اطلاعات متناظر با شماره ثبت به همراه عنوان کتاب به صورت خودکار در برچسب درج شوند. این اقدام با استفاده از تکنولوژی‌های خودکار سازی و اتصال به پایگاه داده‌های کتابخانه، اطمینان می‌دهد که هر بار که چاپ برچسب انجام می‌شود، اطلاعات مرتبط با کتاب، از جمله شماره ثبت و عنوان، به صورت دقیق و بدون نیاز به دخالت دستی، بر روی برچسب درج گردد. این اقدام نه تنها به سرعت و دقت بیشتر در فرآیند چاپ برچسب کمک می‌کند، بلکه از خطای انسانی ناشی از اشتباه در ورود اطلاعات به حداقل ممکن می‌نماید.

۴. در مورد یادداشت‌ها، پیشنهاد می‌شود که امکان افزودن یادداشت بدون انتخاب کتاب نیز ممکن شود. این اقدام به کاربران و کتابداران این امکان را می‌دهد که یادداشت‌های کلی را ثبت کرده و مدیریت کنند، حتی اگر به کتاب خاصی متصل نباشند.

۵. برای بهبود کیفیت و دقت در پرینت برچسب، پیشنهاد می‌شود یک مرحله اضافی در سیستم ایجاد شود که به کاربران این امکان را فراهم کند تا نواقص و عدم تطابق بین برچسب و کتاب را قبل از پرینت بررسی و اصلاح نمایند. این مرحله می‌تواند یک صفحه پیش‌نمایش یا فرم جداگانه باشد که به کاربران اجازه دهد اطلاعات مرتبط با برچسب و کتاب را مشاهده کرده و اطمینان حاصل کنند که هر برچسب به درستی با کتاب مرتبط شده است. این اقدام نه تنها به افزایش دقت در پرینت برچسب‌ها کمک می‌کند بلکه به کاربران این امکان را می‌دهد تا هنگام اصلاح نواقص، اطلاعات را به صورت کامل و صحیح وارد کرده و از هرگونه اشتباه جلوگیری کنند.

۶. مشکل بازگشت از صفحات فهرست‌نویسی با استفاده از back مرورگر قابل حل است. از طریق افزودن قابلیت استفاده از back مرورگر به جای استفاده از آیکون بازگشت سایت، کاربران می‌توانند به صورت مستقیم از این ویژگی مرورگر برای بازگشت به صفحه قبلی استفاده کنند. این

پیشنهادهایی برای افزایش کارایی و تعامل کتابداران و کاربران در هنگام استفاده از این نرم‌افزارها در انتهای این مقاله ارائه شده است.

قسمت ورود اطلاعات به عنوان مهم‌ترین و پرهزینه‌ترین مرحله رایانه‌ای در نرم‌افزار مدیریت کتابخانه شناخته شده است. شاخص‌های مهم برای ارزیابی نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای، شامل روش‌های ورود اطلاعات، کامل بودن اطلاعات کتابشناختی، ویژگی‌ها و ساختار فیلدها، استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی کمکی و ویژگی‌های صفحه ورود اطلاعات می‌شود. ورود دقیق تر اطلاعات به نرم‌افزارهای مدیریت کتابخانه‌ای، تأثیر قابل توجهی بر کارایی و عملکرد کتابخانه‌ها دارد. ورود کامل اطلاعات منابع و جزئیات آن‌ها، کاربران را قادر می‌سازد تا منبع مورد نیاز خود را به سرعت پیدا کنند و باعث افزایش دقت در مدیریت و برنامه‌ریزی منابع کتابخانه می‌شود. همچنین، نمایش کامل اطلاعات اعضا و موجودی کتابخانه می‌تواند تجربه‌ای مثبت برای کاربران ایجاد کند و در وفادارسازی آن‌ها به کتابخانه نقش مهمی داشته باشد.

در نهایت، انتخاب نرم‌افزار کتابخانه‌ای مناسب بسیار مهم است. توجه به معیارهایی نظیر سهولت استفاده، وجود پشتیبانی آنلاین و آفلاین، قابلیت استفاده و رابط کاربری، سازگاری با نیازهای سازمان، سازگاری و ادغام، انعطاف‌پذیری و قابلیت گسترش، موارد مهمی هستند که باید در انتخاب نرم‌افزار مناسب برای کتابخانه در نظر گرفته شوند. دقت و توجه به موارد گفته شده می‌تواند به بهبود عملکرد کتابخانه کمک کند و به کتابداران این امکان را می‌دهد که بهترین خدمات را ارائه کنند؛ کتابداران با احساس رضایت از عملکرد و شغل خود با انگیزه بیشتری مشغول به ارائه خدمات می‌شوند که این موضوع باعث افزایش عملکرد و کارایی کتابخانه می‌شوند که رضایت مراجعه‌کنندگان را به دنبال خواهد داشت.

راهکارها

۱. برای بهبود قابلیت جستجو در نرم‌افزار کتابخانه، اقداماتی گرفته شود. ابتدا، دقت در جستجوی نام نویسنده و عنوان کتاب، با در نظر گرفتن تفاوت‌های املائی و انواع ترجمه‌ها افزایش یابد. همچنین، با اعمال تصحیحات املائی به صورت خودکار بر روی کلمات و عبارات جستجویی، اطمینان حاصل شود که حتی با املائی متفاوت، سیستم قادر به تشخیص صحیح نام نویسنده و عنوان کتاب باشد.
۲. برای افزایش کارایی جستجو، سیستم به گونه‌ای توسعه یابد که بتواند حتی با جستجوی تایپ نشده نیز کتاب‌ها را پیدا

- تغییر نه تنها اطمینان می‌دهد که کاربران از امکانات مرورگر به صورت مؤثر استفاده می‌کنند، بلکه نیز از خطاهای احتمالی در هنگام فهرست‌نویسی جلوگیری می‌شود.
۷. برای بهبود مشکل پشتیبانی آذرسا که از طریق واسطه ارائه می‌شود و باعث تأخیر در پاسخگویی و رفع اشکال می‌گردد، پیشنهاد می‌شود ارتباط مستقیم با تیم پشتیبانی آذرسا برقرار گردد. با این راهکار، امکان ارسال مستقیم مشکلات و درخواست‌ها به تیم پشتیبانی فراهم می‌شود و نیازی به واسطه اضافی نیست. این اقدام نه تنها زمان پاسخگویی را بهبود می‌بخشد بلکه اطمینان از حل سریع‌تر و مؤثرتر مشکلات فراهم می‌کند. همچنین، این روش مستقیمی برای رفع اشکالات فنی و ارتقای سرویس‌ها است که تأثیر مستقیم در بهبود تجربه کاربری و عملکرد نرم‌افزار خواهد داشت.
۸. برای حل مشکل بخشیدن جریمه دیرکرد کتب که این وظیفه تنها به عهده کتابخانه مرکزی است، می‌توان اقداماتی انجام داد تا این فرآیند به کارایی بیشتری دست یابد. یک راهکار مؤثر این است که برخی از وظایف مربوط به بخشیدن جریمه دیرکرد به کتابخانه‌های دانشکده‌ها نیز واگذار شود. این اقدام نه تنها ارتباط و همکاری بین دانشکده‌ها و کتابخانه‌ها را افزایش می‌دهد، بلکه از طریق ارائه خدمات بهتر و نزدیک‌تر به دانشکده‌ها، مفهوم اهمیت کتب در این حوزه تقویت می‌شود. همچنین، این تدابیر می‌توانند منجر به بهبود مدیریت کتب و ارتقای سطح خدمات کتابخانه‌ها گردند.
۹. در سامانه کتابخانه، با مواجهه با خطای سیستمی در هنگام ورود اطلاعات کتاب جدید، اغلب مواقع با مشکل پیام‌دهی واضح مواجه می‌شویم. این امر موجب می‌شود که کاربران مجبور باشند چندین جنبه را کنترل کنند تا به عنوان مثال متوجه شوند مشکل از درج نشدن زبان کتاب ناشی شده است. همچنین، پیام مفهوم "رده در رکورد تکراری است" یک پیام دائمی در سیستم است که معنای دقیق آن برای کاربران مشخص نیست. با کلیک بر روی گزینه بلی، ادامه کار به آسانی پذیرفته می‌شود بدون آنکه واقعیت تکرار یا مشابهتی به وضوح مشاهده شود. حل این ابهامات و ارتقای پیام‌دهی سیستم می‌تواند فرآیند ورود اطلاعات را برای کاربران بهبود بخشد و تجربه آنان را بهبود ببخشد.
۱۰. برای دریافت برچسب و لیبل کتاب، کاربران باید از سایت کتابخانه خارج شده و به اپلیکیشن مراجعه کنند. این مسئله ممکن است باعث نقص در راحتی و کارایی فرآیند گرفتن برچسب و لیبل شود، زیرا کاربران مجبور به تغییر محیط و استفاده از دو پلتفرم مختلف می‌شوند. برای بهبود این مشکل، می‌توان تدابیری اندیشید که به کاربران این امکان را بدهد تا به صورت مستقیم از سایت کتابخانه برچسب و لیبل موردنیاز را دریافت کنند یا حتی از داخل اپلیکیشن به این امکان دسترسی داشته باشند، به نحوی که نیاز به تغییر محیط کاهش یابد و فرآیند انجام این کار برای کاربران راحت‌تر و سریع‌تر شود.

منابع

- انصاری، مریم؛ رحمانی، مهدی و حاجی زین العابدینی، محسن (۱۳۹۷). نرم‌افزار کتابخانه دیجیتال. در: حاجی زین العابدینی، محسن و علیپورحافظی، مهدی (۱۳۹۷). مبانی کتابخانه‌های دیجیتال. تهران: اساطیر پارس: چاپار.
- انصاری، مریم و رحمانی، مهدی (۱۳۹۷). بررسی تطبیقی امکانات و قابلیت های نرم‌افزارهای کتابخانه ای دیجیتال سیمرغ و گرین استون. *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات (مجله علوم تربیتی و روانشناسی)*، ۱۰(۲۴)، ۱۹۵-۲۱۸.
- پارس آدرخش نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای و اطلاع‌رسانی، وبسایت پارس‌لیب (بی‌تا). بازیابی شده در تاریخ ۴ فروردین ۱۴۰۳، پیله‌چیان، زهره (۱۳۹۰). *بررسی میزان رضایت دانشجویان و کتابداران دانشگاه علوم پزشکی مشهد از نرم‌افزار پارس آدرخش*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور استان خراسان رضوی، خراسان رضوی.
- حاجی زین العابدینی، محسن؛ پازوکی، فاطمه و داودزاده سالستانی، سیروس (۱۳۹۰). *نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای در ایران*. تهران: کتابدار.

- حبیبی، سحر؛ حاجی زین‌العابدینی، محسن و اصنافی، امیررضا (۱۴۰۰). ارزیابی نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای درون‌سازمانی (پند، پروان، اوراکل تهران، سیماد و ماوا) از لحاظ شاخص‌های عملکردی براساس دیدگاه کتابداران. *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات*، ۱۳(۳)، ۴۱-۶۱. <https://doi.org/10.22055/slis.2020.29854.1616>
- شفیعی، سیما؛ نوری، رسول؛ رحیمی، علیرضا؛ شفیی، پریسا و قضاوی، رقیه (۱۳۹۲). دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی اصفهان نسبت به ویژگی‌های محیط رابط نرم‌افزار پارس آذرخش و بهره‌گیری از آن‌ها. *مدیریت اطلاعات سلامت*، ۱۱(۱)، ۱-۱۱.
- غائبی، امیر (۱۳۷۲). *سنجش و ارزیابی نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای با تأکید بر نرم‌افزارهای موجود در ایران*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال.
- فتاحی، رحمت‌الله و رداد، ایرج (۱۳۸۲). نظام‌های رایانه‌ای یکپارچه کتابخانه: قابلیت‌ها، ویژگی‌ها و معیارهای ارزیابی برای کتابداران و طراحان نرم‌افزارهای کتابخانه. تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، انجمن علمی کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی ایران (TMLA)
- قاضی‌زاده، حمید (۱۳۸۸). معیار توانمندی یک نرم‌افزار کتابخانه‌ای جهت پوشش دادن نیازهای بخش امانت با تأکید بر مدیریت اطلاعات. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۲(۲)، ۷۵-۹۴. [SID https://sid.ir/paper/102605/fa](https://sid.ir/paper/102605/fa)
- کوبکی، مرتضی؛ عصاره، فریده؛ عظیمی، محمدحسن و هاشمی، ماجد (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر بر آگاهی و استفاده کتابداران دانشگاه‌های شهید چمران و علوم پزشکی جندی شاپور اهواز از قابلیت‌های نرم‌افزار جامع کتابخانه‌ای پارس آذرخش. *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات*، ۴(۱۰)، ۶۱-۷۸.
- لطفی‌نودائی، فرامرز (۱۳۷۸). *بررسی وضعیت استفاده از نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای در کتابخانه‌های دانشگاهی دولتی شهر تهران*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، تهران.
- محمدی‌فر، داود (۱۳۸۸). آشنایی با نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای. تهران: چاپار: لنجوان.
- ملک‌محمدی، سعید؛ حاجی زین‌العابدینی، محسن و وکیلی‌فر، فرانک (۱۳۹۹). تحلیل وضعیت استفاده کتابداران از قابلیت‌های نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای در کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه و تأثیر متغیرهای جمعیت‌شناختی بر بهره‌گیری از این قابلیت‌ها. *فصلنامه بازاریابی دانش و نظام‌های معنایی*، ۷(۲۲)، ۷۹-۱۱۲.
- نوروزی، یعقوب؛ حفیظی، زینب و خویدکی، سمانه (۱۳۹۵). نقش مشارکتی کتابداران در توسعه نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای. *مطالعات کتابداری و سازماندهی اطلاعات (مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات)*، ۲۷(۴)، ۶۷-۸۱. <https://doi.org/10.22054/jks.2020.49137.1263>
- نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور (۱۳۸۸). *زیرسیستم‌های سامانه‌های کتابخانه‌ای: تهران [سند منتشر نشده]*.